

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta sekä rikoslain 38 luvun ja eräiden viestintälakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta. Lakia sovellettaisiin televerkon avulla tarjottavien tietoyhteiskunnan palvelujen suojaamiseen niiden suojauksen purkujärjestelmien oikeudeton käyttöä vastaan. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia ja kolmea viestintäalan lakia.

Ehdotetun lain piiriin kuuluisivat maksulliset radio- ja televisiolähetykset, mukaan lukien satelliitti- ja kaapelilähetykset, sekä erilaiset Internetissä tarjottavat, palveluntarjoajan käyttö lupaa edellyttävät palvelut.

Palvelun teknisen suojauksen purkamiseen tarkoitettujen laitteiden, tietokoneohjelmien ja muiden järjestelmien sekä niiden olennaisien osien oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistus, maahantuonti ja muu merkityksellinen toiminta kiellettäisiin.

Suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton käyttäminen suojauksen poistamiseen, järjestelmän oikeudeton hallussapito sekä muut laissa kielletyt toimet olisivat rangaistavia suojauksen purkujärjestelmärikkomuksena.

Rikoslain tieto- ja viestintärikoksia koskevaan 38 lukuun lisättäisiin suojauksen purkujärjestelmärikos. Suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton valmistus, myynti, maa-

hantuonti ja muut merkitykselliset toimet olisivat rangaistavia. Rangaistavuuden edellytyksenä olisi se, että teko on tehty ansiotarkoituksessa tai siten, että se on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle.

Telemarkkinalakia sekä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja tietoturvasta annettua lakia muutettaisiin siten, että laissa säädettäisiin nimenomaisesti mahdollisuudesta korvata poikkeusoloihin varautumisesta aiheutuvia kustannuksia huoltovarmuusrahaston varoista.

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja tietoturvan tietoturvasta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että lakiin lisättäisiin televiestinnän teknisen suojauksen purkavan järjestelmän oikeudettoman hallussapidon kieltö.

Esityksellä pannaan täytäntöön vuonna 1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2. Ehdollisen pääsyn direktiivi.....	4
2.3. Ulkomaiden lainsäädäntö.....	6
2.4. Nykytilan arviointi	7
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
3.1. Tietoyhteiskunnan palvelujen suoja.....	8
3.2. Eräiden viestintälakien muutokset	9
4. Esityksen vaikutukset	9
5. Asian valmistelu	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotusten perustelut.....	10
1.1. Laki tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta	10
1.2. Rikoslain 38 luku	12
1.3. Telemarkkinalaki.....	13
1.4. Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettu laki.....	13
1.5. Telehallinnosta annettu laki.....	14
1.6. Radiolaki.....	14
2. Voimaantulo	14
LAKIEHDOTUKSET	15
tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta	15
rikoslain 38 luvun muuttamisesta	17
telemarkkinalain muuttamisesta	18
yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta.....	20
telehallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	21
radiolain 7 §:n 2 momentin kumoamisesta	22
LIITE	23
rikoslain 38 luvun muuttamisesta	23
telemarkkinalain muuttamisesta	25
yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta.....	29
telehallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	31

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Sellaisten televerkon välityksellä tapahtuvien palvelujen tarjonta, joiden vastaanottamiseen vaaditaan erityistä laitetta tai muuta järjestelmää, on kasvanut. Esimerkkinä voidaan mainita maksulliset satelliitti- ja kaapelitelevisiolähetykset, joiden vastaanottamiseen tarvitaan laite, joka muuntaa ohjelman katsottavassa olevaan muotoon poistamalla lähetyksen suojaamiseen käytetyn salauksen. Maksulliset televisiolähetykset muodostavat suurimman ja merkittävimmän suojattujen palvelujen ryhmän. Digitaalisen television myötä suojattujen palvelujen tarjonnan arvioidaan lisääntyvän lähitulevaisuudessa entisestään.

Viime vuosina myös Internet on tuonut mukanaan huomattavan määrän suojatussa muodossa olevia palveluita. Palvelujen suojaamisen käytön voidaan arvioida merkittävästi yleistyvän tietoyhteiskunnan palvelujen kehittymisen myötä.

Maksullisten palvelujen tarjonta on pitkälti riippuvainen siitä, että niitä käyttävät ainoastaan palvelusta asianmukaisesti maksaneet. Palvelujen taloudellinen toteuttamiskelpoisuus edellyttää, että palvelun tarjoajilla on riittäviä oikeussuojakeinoja sellaisia järjestelmiä vastaan, jotka mahdollistavat oikeudettoman pääsyn suojattuun palveluun. Suojattujen palvelujen yleistymisen on johtanut siihen, että laittomien suojaamisen purkujärjestelmien tarjonta on vastaavasti lisääntynyt. Niiden levittäminen on tullut aiempaa helpommaksi Internetin myötä. Laittomat järjestelmät merkitsevät palvelun tarjoajien tulojen vähentymistä sekä nostavat käyttäjämaksuja ja vaarantavat monipuolisen, eri käyttäjäryhmille suunnatun palvelutarjonnan.

Laittomien suojaamisen purkujärjestelmien määrästä tai niiden käytön laajuudesta ei ole käytettävissä tarkkaa tietoa. STOP—Security & Technology Organization Against Piracy r.y:n esittämien tietojen mukaan Suomessa olisi loppukäyttäjien hallussa oikeudettomina valmistaina yli 50 000 maksullisten satelliittilähetyksen vastaanottamiseen tarvittavia älykortteja. Vastaavat arviot näistä niin sanotuista piraattikorteista muissa Pohjoismaissa

ovat 250 000 Tanskassa, 200 000 Ruotsissa sekä 60 000 Norjassa. Digitaalisten televisio- ja radiopalveluiden uskotaan vielä lisäävän laittomien ohjelmakorttien tarjontaa ja kysyntää.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Nykyisin säännökset erityisellä teknisellä järjestelmällä suojattujen palvelujen suojaamisen purkujärjestelmistä ovat radiolaissa (517/1988) ja telemarkkinaissa (396/1997). Radiolaissa kielletään suojaamisen purkulaitteen oikeudeton hallussapito, mukaan lukien hallussapito yksityisiin tarkoituksiin. Telemarkkinaissa kiello kohdistuu yhtäältä suojaamisen purkulaitteen oikeudettomaan hallussapitoon ja käyttöön sekä toisaalta purkulaitteiden oikeudettomaan valmistamiseen, maahantuontiin, kaupanpitoon ja myyninedistämiseen.

Radiolain 7 §:n 1 ja 2 momentin mukaan suojaamisen purkulaitteella tarkoitetaan laitetta, jonka käyttötarkoituksena on poistaa muutoin kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettun radiolähetyksen erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus. Lain 7 §:n 2 momentin nojalla suojaamisen purkulaitteen oikeudeton hallussapito on kielletty. Telehallintokeskus voi kuitenkin antaa luvan radiolaissa tarkoitettun laitteen hallussapitoon. Kiellon rikkomisesta seuraa radiolain 20 §:n 2 momentin mukaan sakkorangeistus, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Telemarkkinalain 4 §:n 22 kohdassa suojaamisen purkujärjestelmä määritellään laitteeksi, laitteen osaksi tai muuksi järjestelmäksi, jonka tarkoituksena on poistaa televerkossa välitettävän viestin erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus.

Telemarkkinalain 25 §:n 1 momentissa kielletään suojaamisen purkujärjestelmän oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistus, maahantuonti, kaupanpito sekä myyninedistäminen. Lain 45 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan se, joka tahallaan pitää hallussaan, valmistaa, käyttää, maahantuo tai pitää kau-

pan suojauksen purkujärjestelmää taikka edistää sen myyntiä 25 §:n vastaisesti on tuomittava sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Rikoksen kohteena käytetty suojauksen purkulaite on lain 46 §:n mukaan julistettava menetettyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

Telemarkkinlain 39 §:ssä säädetään suojauksen purkulaitteisiin kohdistuvasta markkinavalvonnasta. Telehallintokeskuksen määräämillä tarkastajilla on oikeus päästä paikkaan, jossa on suojauksen purkulaite tai, jossa sellaisen todennäköisin syin epäillään olevan. Tarkastajalla on myös oikeus ottaa purkulaite tutkittavaksi ja väliaikaisesti kieltää laitteen kaupanpito tai edelleen luovuttaminen. Lain 49 §:n perusteella Telehallintokeskuksella on oikeus saada markkinavalvonnan suorittamiseksi virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta.

Radiolain ja telemarkkinlain säännösten lisäksi rikoslaisissa on säännöksiä, jotka soveltuvat muun muassa sellaisiin tapauksiin, joissa suojaus murtaen hankitaan tieto ulkopuoliselta suojatusta viestistä, tietojärjestelmään tunkeudutaan oikeudettomasti turvajärjestely murtamalla tai toisen irtainta omaisuutta käytetään luvatta. Sen sijaan rikoslaisissa ei ole säädetty rangaistavaksi suojauksen purkujärjestelmien oikeudetonta valmistamista, maahantuontia tai muita vastaavia purkujärjestelmiin kohdistuvia toimia.

Rikoslain (39/1889) 38 luvussa säädetään tieto- ja viestintärikoksista. Luvun 3 §:n mukaan viestintäsalaisuuden loukkaukseen syyllistyy muun muassa se, joka suojauksen murtaen hankkii tiedon sähköisesti tai muulla vastaavalla teknisellä keinolla tallennetusta, ulkopuoliselta suojatusta viestistä. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä on se, että viesti on teknisin keinoin suojattu ulkopuolisilta ja, että tiedon hankkiminen viestistä tapahtuu tämä suojaus murtaen.

Viestintäsalaisuuden loukkaamisena pidetään myös tiedon hankkimista televerkossa välitettävänä olevan puhelun, sähkeen, tekstin-, kuvan-, tai datasiirron taikka muun vastaavan televiestin sisällöstä, viestin lähettämisestä tai vastaanottamisesta. Säännös suojaa televiestiä nimenomaan silloin, kun se on televerkossa välitettävänä.

Törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta rangaistaan 4 §:n mukaan muun muassa sitä, joka käyttää rikoksen tekemistä varten suunniteltua tai muunnettua tietojenkäsittelyohjelmaa tai teknistä erikoislaitetta. Ankaroittamisperuste on myös se, että rikoksen kohteena oleva viesti on erityisen luottamuksellinen tai, että teko muuten loukkaisi huomattavasti yksityisyyden suojaa.

Luvun 8 §:n mukaan tietomurtoon voi syyllistyä muun muassa se, joka käyttää hänelle kuulumatonta käyttäjätunnusta taikka turvajärjestelyn muuten murtamalla oikeudettomasti tunkeutuu tietojärjestelmään, jossa sähköisesti tai muulla vastaavalla teknisellä keinolla käsitellään, varastoidaan tai siirretään tietoja. Teon rangaistavuuden edellytyksenä on se, että tunkeutuminen tapahtuu järjestelmän turvajärjestely murtamalla. Turvajärjestely voi esimerkiksi olla käyttäjätunnuksen edellyttäminen. Jos rikos on edennyt tietojen käyttämiseen saakka, tekoon sovelletaan rikoslain 28 luvun luvatonta käyttöä koskevia säännöksiä.

2.2. Ehdollisen pääsyn direktiivi

Euroopan yhteisöjen komissio antoi maaliskuussa 1996 vihreän kirjan Suojattujen palvelujen oikeussuoja sisämarkkinoilla (KOM(96) 79 lopull.). Vihreässä kirjassa komissio selvitti suojattujen palvelujen eurooppalaisia markkinoita, EY:n jäsenvaltioiden suojattuja palveluita koskevaa lainsäädäntöä sekä mahdollista yhteisön tason sääntelytarvetta. Vihreä kirja osoitti sen, että jäsenvaltioiden lainsäädäntö on puutteellinen ja että maakohtaiset erot ovat suuret. Laittomien suojauksen purkujärjestelmien sekä riittämättömän oikeussuojan niitä vastaan katsottiin muodostavan vaaratekijän eurooppalaisen maksutelevisiotoiminnan lisäksi myös kehittyville tietoyhteiskunnan palveluille.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/84/EY ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta, jäljempänä ehdollisen pääsyn direktiivi, annettiin 20 päivänä marraskuuta 1998. Direktiivillä on tarkoitus yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä suojattujen palvelujen ja suojattuihin palve-

luihin pääsyn mahdollistavien laitteiden ja tietokoneohjelmien osalta.

Direktiivin säännöksillä pyritään suojaamaan yhtäältä maksullisia televisio- ja radiolähetyksiä sekä toisaalta kehittyviä tietoyhteiskunnan etäpalveluita, kuten tilausmusiikki-, tilausvideo- ja tarvepainatuspalveluita. Kaikkia direktiivin tarkoittamia palveluita teknisestä jakelutiestä riippumatta tulisi kohdella samalla tavalla. Sillä ei saisi olla merkitystä, tarjotaanko palvelu esimerkiksi radioteitse, johtimella vai optisesti. Palvelun tulee kuitenkin olla teknisesti suojattu siten, että pääsy palveluun riippuu etukäteen annettusta yksilöllisestä luvasta.

Direktiivillä on tarkoitus yhtäältä edesauttaa sitä, että kukin palveluntarjoaja saa maksun tarjoamastaan palvelusta, sekä toisaalta direktiivillä pyritään varmistamaan monipuolinen kaupallisten palvelujen kokonaistarjonta. Direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jää muihin tarkoituksiin kuin palvelusta saatavan maksun turvaamiseen käytetty palvelun tekninen suojaaminen.

Direktiivin suojan kohde ei ole suoranaisesti palvelun sisältö, vaan itse palvelu ja sen tarjonta. Kuitenkin epäsuorasti suoja kohdistuu myös palvelun sisältöön. Direktiivi ei myöskään koske niitä teknisiä suojakeinoja, joita käytetään tekijänoikeudellisen teoksen tai muun suojankohteen turvaamiseksi. Teosten ja muiden suojankohteiden suojaksi käytettäviä teknisiä suojakeinoja koskee komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa (KOM(97) 628 lopull.)

Ehdollisen pääsyn direktiivillä pyritään ensisijaisesti vaikuttamaan sellaisiin kaupallisiin toimiin, joiden kohteena ovat laittomat suojausten purkujärjestelmät. Esimerkiksi suojausten purkujärjestelmien valmistaminen, maahantuonti ja myynti ilman palvelun tarjoajan lupaa kuuluvat direktiivin alaan. Direktiivissä ei sen sijaan ole säännöksiä suojausten oikeudettomasta purkamisesta. Direktiivin johdanto-osan 21 kappaleessa todetaan nimenomaisesti, että jäsenvaltiot voivat kansallisilla säännöksillä kieltää yksityisiltä henkilöiltä suojausten purkujärjestelmien oikeudettoman hallussapidon.

1 artikla. *Soveltamisala.* Direktiivin tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä siltä osin kuin säännökset koskevat toimia sellaisia laittomia laitteita vastaan, joilla voidaan päästä suojattuihin palveluihin luvattomasti.

2 artikla. *Määritelmät.* Direktiivin 2 artiklan a alakohdan mukaan suojatulla palvelulla tarkoitetaan ehdollisen pääsyn perusteella toimitettavia maksullisia televisio- ja radiolähetyksiä sekä tietoyhteiskunnan palveluita.

Telesiolähetyksellä tarkoitetaan yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettujen televisio-ohjelmien alkuperäistä lähetystä koodaamattomana tai koodattuna, johtoa pitkin tai vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, satelliittilähetys mukaan lukien.

Radiolähetyksellä tarkoitetaan yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettuja radio-ohjelmia, jotka on lähetetty johtojen välityksellä tai radioteitse, mukaan lukien satelliittilähetykset.

Tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitetaan kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluita, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

Etäpalvelua on palvelu, joka toimitetaan siten, että osapuolet eivät ole samanaikaisesti läsnä. Sähköisessä muodossa toimittamisella tarkoitetaan sellaista palvelua, joka lähetetään lähetyspaikasta ja vastaanotetaan määränpäässä tietoja elektronisesti käsittelevien laitteiden tai tietojen säilytyksen avulla, ja joka lähetetään, siirretään ja vastaanotetaan kokonaan linjoja, radioyhteyttä, optisia tai muita elektromagneettisia välineitä käyttäen. Palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavalla palvelulla tarkoitetaan palvelua, joka toimitetaan henkilökohtaisen pyynnön perusteella tapahtuvana tiedonsiirtona.

Edellä mainittujen palvelujen lisäksi direktiivissä tarkoitettu suojattu palvelu on omana palvelunaan pidettävä ehdollisen pääsyn tarjoaminen televisio- ja radiolähetyksiin sekä tietoyhteiskunnan etäpalveluihin.

Ehdollisen pääsyn järjestelmällä tarkoitetaan 2 artiklan b alakohdan mukaan kaikkia teknisiä toimenpiteitä ja järjestelyitä, joilla pääsy suojattuun palveluun ymmärrettävässä muodossa tehdään riippuvaiseksi etukäteen annettusta yksilöllisestä luvasta.

Direktiivin 2 artiklan c alakohdan mukaan ehdollisen pääsyn mahdollistavalla laitteella tarkoitetaan kaikkia sellaisia laitteita ja tietokoneohjelmia, jotka on suunniteltu tai mukautettu tekemään mahdolliseksi pääsy suojattuun palveluun ymmärrettävässä muodossa.

Liitännäispalvelulla tarkoitetaan 2 artiklan d alakohdassa ehdollisen pääsyn mahdollistavien laitteiden asennusta, huoltoa ja vaihtamista sekä niihin ja suojattuihin palveluihin liittyvää kaupallista viestintää.

Direktiivin 2 artiklan e alakohdan mukaan laittomalla laitteella tarkoitetaan kaikkia sellaisia laitteita ja tietokoneohjelmia, jotka on suunniteltu tai mukautettu mahdollistamaan pääsy suojattuun palveluun ymmärrettävässä muodossa ilman palvelun tarjoajan lupaa.

3 artikla. *Sisämarkkinaperiaatteet.* Artiklassa jäsenvaltiot veloitetaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet kieltääkseen alueellaan direktiivin 4 artiklassa luetellut toimet ja säätämään 5 artiklassa säädetyistä seuraamuksista ja oikeussuojakeinoista. Jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien suojattujen palvelujen tai liitännäispalvelujen tarjontaa. Myöskään ehdollisen pääsyn mahdollistavien laitteiden vapaata liikkuvuutta ei saa rajoittaa.

4 artikla. *Sääntöjen vastaiset toimet.* Artiklassa kielletään laittomien laitteiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva valmistaminen, maahantuonti, levittäminen, myynti, vuokraus sekä hallussapito. Lisäksi kielletään laittomien laitteiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva asentaminen, huolto ja vaihtaminen sekä kaupallisen viestinnän käyttö laittomien laitteiden käytön edistämiseksi.

Johdanto-osan 20 kappaleen mukaan levittämällä tarkoitetaan laittomien laitteiden millä tahansa keinoin tapahtuvaa siirtoa sekä markkinoille saattamista laittomien laitteiden laskemiseksi liikkeeseen yhteisössä tai sen ulkopuolella.

Kaupallisella viestinnällä tarkoitetaan johdanto-osan 14 kappaleen mukaan kaikenlaisia mainontaa, suoramarkkinointia, sponsointia ja myyinnedistämistoimia.

5 artikla. *Seuraamukset ja oikeuskeinot.* Artiklassa edellytetään, että seuraamusten on oltava tehokkaita, vakuuttavia ja rikkomusten vaikutuksiin suhteutettuja. Jäsenvaltioiden

tulee tarjota riittävän tehokkaita oikeussuojakeinot, mukaan lukien mahdollisuus vahingonkorvauskanteen nostamiseen. Sen sijaan direktiivissä ei edellytetä rikosoikeudellisista seuraamuksista säätämistä, mikä ilmenee johdantokappaleesta 23.

Direktiivin 6—9 artikla sisältävät tavanomaiset direktiivin loppusäännökset.

2.3. Ulkomaiden lainsäädäntö

Ruotsissa tuli 1 päivänä toukokuuta 2000 voimaan laki (lag om förbud mot viss avkodningsutrustning), jolla pantiin täytäntöön ehdollisen pääsyn direktiivin edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön.

Laissa tarkoitettuja palveluita ovat yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettut radio- ja televisiolähetykset sekä sähköisessä muodossa olevat etäpalvelut, joiden toimittaminen perustuu palvelun vastaanottajan pyyntöön. Lisäksi lain tarkoittama palvelu on ehdollisen pääsyn tarjoaminen edellä mainittuihin palveluihin.

Suojauksen purkujärjestelmiä ovat lain mukaan laitteet ja tietokoneohjelmat, jotka on valmistettu tai mukautettu mahdollistamaan pääsy palveluun ymmärrettävässä muodossa.

Lailla kielletään ammattimainen tai muutoin ansiotarkoituksessa tapahtuva suojauksen purkujärjestelmän maahantuonti, valmistaminen, levittäminen, myynti, vuokraus, hallussapito, asentaminen, huoltaminen ja vaihtaminen tarkoituksessa mahdollistaa pääsy suojattuun palveluun ilman palveluntarjoajan lupaa. Kiellon rikkomisesta seuraa rangaistuksena sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Myös rikoksen yritys on rangaistavaa. Lisäksi kyseessä on asianomistajarikos.

Suojauksen purkujärjestelmän hallussapito ilman ansiotarkoitusta tai järjestelmän käyttäminen suojauksen purkamiseen ilman palvelun tarjoajan siihen antamaa lupaa ei ole kiellettyä.

Palvelun tarjoajalle on suoritettava kohutuullinen korvaus palvelun luvattomasta käytöstä sekä korvaus muusta aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Menettämisseuraamus kohdistuu rikoksen kohteena olevaan omaisuuteen tai sen ar-

voon, rikoksen tekovälineeseen tai sen arvoon sekä rikoksella saatuun hyötyyn.

Tanskassa 1 päivänä tammikuuta 1998 voimaan tullut laki (lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed) suojaa koodattuja televisio- ja radiolähetystyksiä. Laissa kielletään suojauksen purkujärjestelmien ansiotarkoituksessa tapahtuva valmistaminen, maahantuonti, myynti, hallussapito, muuttaminen ja mainonta. Kiellon tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta rangaistaan sakolla tai enintään kuudella kuukaudella vankeutta.

Lisäksi Tanskassa on valmisteilla lainmuutos, jonka mukaan kiellettäisiin suojauksen purkujärjestelmien valmistaminen, maahantuonti, myynti, hallussapito, muuttaminen ja mainostaminen, jos tarkoituksena on ilman lupaa tehdä mahdolliseksi pääsy suojatun radio- tai televisiolähetystyksen sisältöön. Kiellon rikkomisesta rangaistaisiin sakolla. Jos teko on tehty ansiotarkoituksessa, rangaistuksena voisi sakon lisäksi olla kuusi kuukautta vankeutta. Laajalle piirille, esimerkiksi Internetin välityksin, tapahtuva suojauksen purkujärjestelmien levittäminen rinnastettaisiin ansiotarkoituksessa tapahtuvaan levittämiseen.

Norjassa suojauksen purkulaitteita koskeva sääntely tapahtuu yleislakien avulla. Rikoslaisissa kielletään ammattimainen radio- tai televisiosignaalin suojauksen purkamisen tai siihen myötävaikuttaminen. Rikoslaisissa on myös säännös, joka koskee oikeudetonta pääsyä sähköisesti tallennettuun tai siirrettyyn tietoon. Rangaistuksena oikeudettomasta suojauksen purkamisesta voidaan määrätä sakkoa tai enintään vuosi vankeutta. Suojauksen purkulaitteen mainonta ja vuokraaminen voidaan kieltää "markedsføringslovenin" mukaan hyvän kauppatavan vastaisena.

Norjassa valmistellaan rikoslain muutosta, jolla pantaisiin täytäntöön ehdollisen pääsyn direktiivi. Muutosehdotuksessa laitton suojauksen purkujärjestelmä määritellään tekniseksi järjestelmäksi, tietokoneohjelmaksi, koodiksi, avainkoodiksi tai salasanaaksi, joka tekee mahdolliseksi pääsyn televisio- tai radiosignaaleihin tai tietoyhteiskunnan palveluihin ymmärrettävässä muodossa ilman oikeudenhaltijan lupaa.

Henkilöä, joka hankkii omaan tai toisten

käyttöön laittoman suojauksen purkujärjestelmän, voidaan rangaista sakolla. Kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva valmistaminen, maahantuonti, levittäminen, myynti, vuokraus, hallussapito, asentaminen, vaihtaminen ja huolto sekä myynninedistäminen olisi rangaistavaa sakolla tai enintään vuodella vankeutta. Laitton suojauksen purkujärjestelmän levittäminen laajalla piirille, esimerkiksi Internetin välityksin, rinnastettaisiin toimiin, jotka on tehty kaupallisessa tarkoituksessa.

2.4. Nykytilan arviointi

Palvelut, joita nykyiset lait suojaavat, kattavat periaatteessa direktiivin edellyttämät suojatut televisio- ja radiolähetystyksen sekä tietoyhteiskunnan etäpalvelut. Kuitenkin se, sovelletaanko telemarkkinalain vai radiolain suojauksen purkujärjestelmiä koskevia säännöksiä, määräytyy sen perusteella, millä tekniikalla suojattu viesti lähetetään sen vastaanottajalle. Käytännössä radiolain 7 §:n 2 momentin nojalla on kielletty maksullisen satelliittitelevisiolähetystyksen suojauksen purkamiseen tarvittavan laitteen oikeudeton hallussapito. Telemarkkinalain 25 §:n 1 momentin nojalla kielletty laite on maksullisen kaapelitelevisiolähetystyksen suojauksen purkujärjestelmä. Palveluihin kohdistuvan sääntelyn tulisi direktiivin edellyttämällä tavalla olla samankaltaista riippumatta siitä miten palvelu teknisesti tarjotaan.

Direktiivissä on pyritty kieltämään suojauksen purkujärjestelmän koko elinkaaren liittyvät kaupalliset toimet valmistamisesta laitteen myyntiin ja huoltoon. Telemarkkinalain 25 §:n 1 momentti sisältää useimmat suojauksen purkujärjestelmän kaupalliseen elinkaaren kuuluvat toimet. Radiolain 7 §:n 2 momentissa kielletään ainoastaan suojauksen purkujärjestelmän hallussapito, mikä tosin mahdollistaa puuttumisen useimpiin kaupallisiin toimiin. Direktiivi edellyttää voimassa olevien kielto- ja sääntöjen lisäksi järjestelmien kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan vuokrauksen, levittämisen sekä järjestelmien asentamisen, huollon ja vaihtamisen kieltämistä.

Telemarkkinalain ja radiolain säännökset

eivät kuitenkaan ole rajattuja vain kaupallisessa tarkoituksessa tehtyihin toimiin. Telemarkkinalain mukaan on kiellettyä myös esimerkiksi suojauksen purkulaitteen valmistaminen omaan käyttöön. Radiolain mukaan kiellettyä on purkujärjestelmän hallussapito myös yksityisiin tarkoituksiin.

Nykyisten telemarkkinalain ja radiolain suojauksen purkujärjestelmiä koskevien säännösten soveltamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, onko viestin sisältö suojattu kaupallisten, yksityisyyden suojaan liittyvien tai muiden syiden vuoksi. Sekä maksulliset palvelut että muut viestit saavat suojaa ilman asianmukaista lupaa valmistettuja tai käytettyjä suojauksen purkujärjestelmiä vastaan. Lisäksi rikoslain säännöksiä, erityisesti lain 38 luvun tieto- ja viestintärikossäännöksiä, sovelletaan suojattuihin viesteihin liittyviin oikeudettomiin toimiin. Telemarkkinalain, radiolain ja rikoslain säännökset koskevat osittain samanlaisia tilanteita. Näin on erityisesti silloin, kun viesti on suojattu yksityisyyden suojaan liittyvien syiden vuoksi. Rikkomistapauksessa voivat rikoslain säännökset tulla sovellettavaksi.

Suojauksen purkujärjestelmien piraattimarkkinat ovat syntyneet nimenomaan maksullisten palvelujen puolelle. Suojauksen purkujärjestelmiä valmistetaan ja myydään oikeudettomasti suuria määriä ansiotarkoituksessa. Sakkorangaistuksella ei ole ollut riittävä ennalta estävää vaikutusta, eikä se ole myöskään osoittautunut riittäväksi seuraamukseksi niille, jotka ansiotarkoituksessa ilman palvelun tarjoajan lupaa valmistavat tai myyvät suojauksen purkujärjestelmiä. Lisäksi Suomen nykyinen lainsäädäntö eroaa seuraamusten osalta muista Pohjoismaista, missä ammattimaisista tai ansiotarkoituksessa tapahtuvista oikeudettomista teoista on voitu tuomita myös vankeusrangaistukseen. Rikoslakiin tulisi tämän vuoksi lisätä suojauksen purkujärjestelmää koskeva erityissäännös, jolla voitaisiin tehokkaammin puuttua ansiotarkoituksessa tapahtuvaan suojauksen purkujärjestelmien oikeudettomaan valmistamiseen, maahantuontiin ja muihin ehdollisen pääsyn direktiivissä tarkoitettuihin kaupallisiin toimiin.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tietoyhteiskunnan palvelujen suoja

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta. Lailla pyritään tietoyhteiskunnan palvelujen suojauksen purkujärjestelmien osalta tekniikaneutraaliin sääntelyyn. Lain soveltamisen kannalta ei olisi merkitystä sillä tarjotaanko palvelu johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla. Lisäksi ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön ehdollisen pääsyn direktiivi.

Laissa tarkoitettuja tietoyhteiskunnan palveluita olisivat teknisesti suojatut, maksulliset televisio- ja radiolähetykset sekä vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavat etäpalvelut. Lakia sovellettaisiin myös erillisenä palveluna tarjottavaan ehdollisen pääsyn tarjoamiseen edellä mainittuihin palveluihin. Laissa tarkoitettavat palvelut olisivat samoja kuin ehdollisen pääsyn direktiivin 2 artiklan a alakohdan mukaiset suojatut palvelut.

Lailla kiellettäisiin suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistaminen, maahantuonti, kaupanpito, vuokraus, levittäminen, myyninedistäminen sekä suojauksen purkujärjestelmän asentaminen, vaihtaminen ja huoltaminen. Kielletyt toimet sisältäisivät direktiivin 4 artiklassa kielletyiksi luetellut toimet. Laissa kiellettyjä toimia ei olisi kuitenkaan rajattu yksinomaan kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuviin toimiin. Yhtälailla kiellettyä olisi esimerkiksi suojauksen purkujärjestelmän valmistaminen omaan käyttöön tai suojauksen purkujärjestelmän käyttäminen suojauksen poistamiseen.

Suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton käyttö suojauksen poistamiseen sekä muut laissa säädetyn kiellon vastaiset toimet olisivat rangaistavia suojauksen purkujärjestelmärikkomuksena.

Rikoslain 38 lukuun lisättäisiin suojauksen purkujärjestelmärikos. Suojauksen purkujärjestelmärikkoksena rangaistavia olisivat sellaiset oikeudettomat toimet, jotka suoritetaan ansiotarkoituksessa tai siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattava haittaa tai

vahinkoa. Säännöstä ei kuitenkaan sovelletaisi suojausten purkujärjestelmän oikeudetomaan käyttöön tai hallussapitoon yksityisessä tarkoituksessa, vaan tekoja olisi arvosteltava ehdotetun lain tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta rangaistussäännöksen mukaan.

Laki tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta sisältäisi erityisen suojausten purkujärjestelmiä koskevan menettämisseuraamussäännöksen. Lisäksi rikoslain 38 lukuun lisättäisiin vastaava säännös. Kuitenkin rikoslain menettämisseuraamuksia koskevan uuden 10 luvun 4 ja 5 §:n tullessa voimaan (HE 80/2000 vp), tulisi ehdotetut erityissäännökset kumota.

Telehallintokeskuksella olisi oikeus suorittaa suojausten purkujärjestelmiin liittyvää markkinavalvontaa. Markkinavalvontamenettelyä ei olisi tarkoitus muuttaa nykyisestä. Ehdotetun lain säännökset vastaisivat asiallisesti telemarkkinalain 39 §:ssä olevaa markkinavalvontasäännöstä.

3.2. Eräiden viestintälakien muutokset

Vuoden 2000 valtion talousarviossa lakautettiin liikenneministeriön pääluokasta sähköisen viestinnän kriisivalmiuden ylläpitämiseen ja kehittämiseen tarkoitettu momentti. Ratkaisun yhteydessä sovittiin, että jatkossa kyseiset toimenpiteet kustannetaan huoltovarmuusrahaston varoista. Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 15 §:n mukaan huoltovarmuusrahastosta annetuista avustuksista on säädetävä lailla.

Telemarkkinalain sekä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetun lain säännöksiä muutettaisiin siten, että mahdollisuus korvata poikkeusoloihin varautumisesta aiheutuvia kustannuksia myös huoltovarmuusrahaston varoista todettaisiin nimenomaisesti säännöksissä.

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annettua lakia (565/1999) muutettaisiin lisäksi siten, että laissa kiellettäisiin televiestinnän teknisen suojausten purkavan järjestelmän oikeudeton hallussapito. Muutos johtuisi siitä, että telemarkkinalain ja radiolain suojausten purku-

järjestelmiä koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia valtion tai kuntien talouteen. Esityksellä ei myöskään ole organisatorisia tai ympäristövaikutuksia. Lakiesityksen tavoitteiden toteutuessa sillä olisi myönteistä taloudellista vaikutusta suojattujen palvelujen tarjoajille ja palvelujen tarjonnalle.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä liikenneministeriössä. Liikenneministeriö pyysi hallituksen esityksen luonnoksesta lausunnot ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta, järjestöiltä sekä yrityksiltä, joiden toimintaan esitys keskeisesti liittyy. Kirjallisen lausunnon antoivat kauppa- ja teollisuusministeriö, oikeusministeriö, opetusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, Keskusrikospoliisi, Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto, Telehallintokeskus, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Pääesikunta, Aikakauslehtien Liitto ry, Finnet-liitto ry, Gramex ry, Keskuskauppakamari, Kopiosto ry, Sanomalehtien Liitto ry, STOP ry, Suomen Kaapelitelevisioliitto ry, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen Pankkiyhdistys, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto, Teosto ry, Alma Media Oyj, Helsinki Media Company Oy, Helsingin Puhelin Oyj, Päijät-Hämeen Puhelin Oy, Oy Ruutunelonen Ab, Sanoma-WSOY Oyj, Sonera Oyj, Telia Finland Oy, Turun Puhelin Oy, Wellnet Oy, Werner Söderström Osakeyhtiö ja Yleisradio Oy.

Lausunnonantajat pitivät esitysluonnoksesta esitettyjä tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina. Esityksen soveltamisalaa esitettiin laajennettavaksi maksullisten palvelujen lisäksi maksuttomiin palveluihin. Pykälään, jossa määritellään suojausten purkujärjestelmä, esitettiin lisättäväksi nimenomainen maininta tietokoneohjelmasta ja avainkoodista. Lausunnoissa esitettiin, että suojausten purkujärjestelmäksi olisi katsottava suunniteltujen tai mukautettujen järjestelmien lisäksi järjestelmät, jotka muutoin on ilmeisesti tarkoitettu purkamaan palvelun suojaus. Useat lau-

sunnonantajat esittivät, että suojauksen purkulaitteen oikeudeton käyttö suojauksen purkamiseen ja kiertämiseen sekä hallussapito siinä tarkoituksessa tulisi olla rangaistavaa.

Eräät lausunnonantajat esittivät lisäksi, että laissa säädettäisiin korvauksesta, joka tulisi suorittaa palveluntarjoajalle palvelun luvattomasta käytöstä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta

1 §. *Soveltamisala.* Lain 1 §:stä ilmenee lain soveltamisala. Lakia sovellettaisiin televerkon avulla tarjottavien tietoyhteiskunnan palvelujen suojaamiseen niiden suojauksen purkujärjestelmien oikeudetonta käyttöä vastaan. Laki koskisi siten ainoastaan palvelun teknisen suojauksen purkamiseen tarkoitettuja järjestelmiä. Laki ei sen sijaan koskisi tekijänoikeudellisen teoksen tai muun suojaan kohteen suojana olevien teknisten suojakeinojen kiertämiseen tarkoitettuja järjestelmiä.

Laissa tarkoitettu tietoyhteiskunnan palvelu ja suojauksen purkujärjestelmä määriteltäisiin lain 2 §:ssä.

2 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 kohdan mukaan tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitettaisiin televisio- ja radiolähetyksiä sekä vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia etäpalveluita. Laissa tarkoitettuille palveluille olisi yhteistä se, että ne tarjotaan televerkon avulla ja että ne ovat maksullisia. Lisäksi palvelujen tulee olla erityisellä teknisellä järjestelmällä suojattuja. Televisio- ja radiolähetysten sekä etäpalvelujen lisäksi lain tarkoittama palvelu olisi ehdollisen pääsyn tarjoaminen edellä mainittuihin palveluihin omana palvelunaan. Lain soveltamisalaan kuuluisivat siten ehdollisen pääsyn direktiivin 2 artiklan a alakohdassa luetellut palvelut.

Televisiolähetyksellä tarkoitettaisiin yleisön vastaanotettavaksi tarkoitettujen televisio-ohjelmien lähetystä ja radiolähetyksellä tarkoitettaisiin yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettuja radio-ohjelmia.

Televerkolla tarkoitettaisiin samaa kuin telemarkkinalain 4 §:n 3 kohdan määritelmässä. Sen mukaan televerkolla tarkoitetaan siirtojärjestelmiä, jotka tekevät mahdolliseksi viestien siirron määrättyjen liityntäpisteiden välillä johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla. Tarjottavalla palvelulla tarkoitettaisiin paitsi televerkossa välitettävää myös välitettäväksi tarkoitettua viestiä. Lain määritelmä kattaisi siten lähetettävänä olevien palvelujen lisäksi palvelut, jotka ovat palvelimella selkokielisessä muodossa, mutta käyttäjätunnuksen tai muun suojausjärjestelmän suojaamana, odottamassa lähetystä käyttäjän päätelaitteeseen.

Televerkon avulla tarjottavat palvelut sisältäisivät kaikki televerkon avulla tarjottavat sisältöpalvelut, sekä joukkoviestintä- että kohdeviestintäpalvelut. Sen sijaan lailla ei suojattaisi suoraan palvelun sisältöä. Kuitenkin palvelun suoja voi välillisesti kohdistua myös palvelun sisältöön.

Palvelua tulisi tarjota palvelumaksua tai muuta vastaavaa vastiketta vastaan. Muuhun kuin maksulliseen suojattuun palveluun lakia ei sovellettaisi. Palvelusta suoritettava maksu voisi olla muun muassa televisiolähetyksestä suoritettava katselumaksu. Maksun ei tarvitsisi kuitenkaan kohdistua yksittäisiin palvelusuoritteisiin, vaan riittävää olisi maksun kohdistuminen palvelukokonaisuuteen. Toisaalta myös maksuttomiin palveluihin voi liittyä teknisesti suojattuja maksullisia lisäarvopalveluja, jotka kuuluisivat lain soveltamisalan piiriin.

Palvelun tulisi olla suojattu erityisellä teknisellä järjestelmällä. Erityisellä teknisellä järjestelmällä tarkoitettaisiin ehdollisen pääsyn direktiivin 2 artiklan b alakohdan vaatimusten mukaisesti kaikkia toimenpiteitä ja järjestelyitä, joilla pääsy suojattuun palve-

luun ymmärrettävässä muodossa tehdään riippuvaiseksi etukäteen annetusta yksilöllisestä luvasta. Tällainen järjestely voi olla muun muassa salaus tai järjestelmä, jossa edellytetään käyttäjätunnuksen ja salasanan käyttöä.

Lain tarkoittamia palveluja olisivat muun muassa satelliitti- ja kaapelilähetykset sekä digitaaliset radio- ja televisiolähetykset. Lisäksi lain tarkoittamia tietoyhteiskunnan palveluita olisivat muun muassa tilausvideo-, tilausmusiikki- ja tarvepainatuspalvelut.

Pykälän 2 kohdan mukaan suojauksen purkujärjestelmällä tarkoitettaisiin laitetta, tietokoneohjelmaa tai muuta järjestelmää taikka järjestelmän olennaista osaa, jonka tarkoituksena on poistaa televerkon avulla tarjottavan palvelun erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus. Suojauksen poistamiseen tarkoitettuja järjestelmiä olisivat ehdollisen pääsyn direktiivin 2 artiklan c alakohdan edellyttämällä tavalla kaikki sellaiset järjestelmät, jotka on suunniteltu tai mukautettu purkamaan lain tarkoittaman palvelun suojaus.

Laissa tarkoitettuja suojauksen purkujärjestelmiä olisivat muun muassa maksutelevisiokanavan suojauksen purkava älykortti tai tietokoneohjelma, joka mahdollistaa pääsyn Internetissä tarjottavaan palveluun. Myös järjestelmien olennaiset osat, kuten avainkoodit, olisivat laissa tarkoitettuja suojauksen purkujärjestelmiä.

3 §. *Suojauksen purkujärjestelmää koskeva kielto.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin suojauksen purkujärjestelmiin liittyvistä oikeudettomista, kielletyksi säädettävistä toimituksista. Kiellettyä olisi suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistus, maahantuonti, kaupanpito, vuokraus, levittäminen, myynninedistäminen, asentaminen ja huolto. Oikeudettomia olisivat sellaiset pykälässä luetellut toimet, jotka suoritetaan ilman palvelun tarjoajan lupaa. Esimerkiksi palvelun teknisen suojauksen purkamiseen valmistetaan järjestelmä ilman, että palvelun tarjoaja on antanut siihen lupaa tai valtuutusta.

Säännöksessä levittämällä tarkoitettaisiin millä tahansa keinoin tapahtuvaa suojauksen purkujärjestelmän siirtoa tai markkinoille saattamista. Levittämistä olisi siten esimer-

kiksi suojauksen purkujärjestelmän toimittaminen yleisesti saataville tietoverkkoon tai lähettäminen vastaanottajalle sähköisen tiedonsiirron välityksellä. Myynninedistäminen sisältäisi muun muassa mainonnan, suoramarkkinoinnin ja sponsoroinnin. Huoltona pidettäisiin varsinaisten huoltotoimenpiteiden lisäksi suojauksen purkujärjestelmän ylläpitämistä ja päivittämistä sekä laitteen vioittuneen osan korvaaminen uudella.

Pykälässä kielletyt oikeudettomat toimet kattaisivat ehdollisen pääsyn direktiivin 4 artiklassa kielletyiksi luetellut toimet. Ehdotettu pykälä ylittäisi direktiivin vaatimukset siltä osin, että kielto koskisi myös muita kuin kaupallisessa tarkoituksessa tehtyjä oikeudettomia toimia.

4 §. *Rangaistussäännös.* Pykälän 1 momentti sisältäisi viittaussäännöksen. Suojauksen purkujärjestelmärikkoksesta säädettäisiin rikoslain 38 luvun 8 a §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin suojauksen purkujärjestelmärikkomuksesta. Myös muu kuin rikoslain 38 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu lain 3 §:ssä olevan kiellon tahallinen rikkomisen olisi rangaistavaa. Suojauksen purkujärjestelmärikkomuksesta rangaistaisiin ensinnäkin sitä, joka oikeudettomasti käyttäisi purkujärjestelmää erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutetun suojauksen poistamiseen, sekä sitä, joka suojauksen poistamistarkoituksessa pitäisi hallussaan purkujärjestelmää. Pykälän perusteella rangaistavia olisi myös muut 3 §:ssä kielletyt toimet. Säännöstä sovellettaisiin ainoastaan silloin, kun teosta ei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Teko saattaa täyttää rikoslaisissa säädetyn rikoksen tunnusmerkistön, jolloin kyseinen säännös voisi tulla sovellettavaksi.

Lain 3 §:ssä säädetyn kiellon rikkomisesta seuraisi sakkorangaistus. Suojauksen purkujärjestelmärikkomus olisi asianomistajarikos. Virallinen syyttäjä ei saisi nostaa syytettä ilman asianomistajan ilmoitusta. Erittäin tärkeän yleisen edun niin vaatiessa virallinen syyttäjä voisi kuitenkin nostaa syytteen.

5 §. *Menettämisseuraamus.* Pykälässä säädettäisiin 4 §:ssä tarkoitettujen suojauksen purkujärjestelmän menettämisseuraamuksesta. Suojauksen purkujärjestelmä olisi tuomittava valtiolle menetetyksi. Muutoin, kuten rikok-

sella saadun hyödyn osalta, sovellettaisiin rikoslain 2 luvun 16 pykälän menettämisseuraamussäännöstä.

6 §. *Markkinavalvonta.* Telehallintokeskuksella olisi oikeus valvoa suojaus- ja purkujärjestelmän maahantuontia, kaupanpitoa, vuokrausta ja myyminen edistämistä.

Telehallintokeskus määräisi tehtävään palveluksessaan olevan tarkastajan, joka edustaisi Telehallintokeskusta ja toimisi sen valtuuttamana.

Tarkastajalla olisi oikeus valvontatehtävän suorittamiseksi päästä paikkaan, jossa on suojaus- ja purkujärjestelmä tai, jossa sellaisen todennäköisin syin epäillä olevan. Tarkastajalla ei olisi kuitenkaan oikeutta päästä kotirauhan piiriin kuuluvaan paikkaan, ellei ole erityistä syytä epäillä, että maahantuontia, kaupanpitoa, vuokrausta tai myyminen edistämistä koskevaa kieltoa on rikottu. Tarkastajalla ei esityksen mukaan myöskään olisi kotiintulo-oikeutta.

7 §. *Tutkittavaksi ottaminen.* Jos todennäköisin syin epäillä, että suojaus- ja purkujärjestelmän maahantuontia, kaupanpitoa, vuokrausta tai myyminen edistämistä koskevaa kieltoa on rikottu, tarkastajalla olisi oikeus ottaa järjestelmä tutkittavaksi. Tarkastajalla olisi lisäksi oikeus kieltää purkujärjestelmän kaupanpito ja muu edelleen luovuttaminen suoritettavan tutkimuksen ajaksi.

Toimenpiteestä purkujärjestelmän haltijalle aiheutuva haitta olisi rajoitettava mahdollisimman lyhyeksi ja vähäiseksi. Asian selvittämiseksi tarpeellinen tutkimus olisi tehtävä viipymättä.

Tutkittavaksi ottamisesta tulisi järjestelmän haltijalle antaa todistus, josta ilmenee tutkittavaksi otetun omaisuuden määrä ja tutkittavaksi ottamisen syy.

8 §. *Virka-apu.* Telehallintokeskuksen tarkastajilla olisi oikeus tarvittaessa saada poliisilta, tulliviranomaisilta tai rajavartiolaitokselta virka-apua lain 6 ja 7 §:ssä sille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

9 §. *Voimaantulo.* Lakiehdotuksen 9 §:ään otettaisiin tavanomainen voimaantulosäännös.

1.2. Rikoslain 38 luku

8 a §. *Suojaus- ja purkujärjestelmärikos.* Ehdotetun lain tietoyhteiskunnan palvelujen suojusta 3 §:n mukaan olisi kiellettyä suojaus- ja purkujärjestelmän oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistus, maahantuonti, kaupanpito, vuokraus, levittäminen, myyminen edistämisen, asentaminen ja huolto. Rangaistus suojaus- ja purkujärjestelmärikoksesta säädettaisiin rikoslain 38 luvussa uudessa 8 a §:ssä. Laissa säädettäisiin rangaistavaksi sellaiset tietoyhteiskunnan palvelujen suojusta annetun lain 3 §:ssä luetellut oikeudettomat toimet, jotka tehdään ansiotarkoituksessa tai jotka ovat omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi suojaus- ja purkujärjestelmän oikeudettomaan käyttöön tai hallussapitoon yksityisessä tarkoituksessa, vaan tekoja olisi arvosteltava ehdotetun lain tietoyhteiskunnan palvelujen suojusta 4 §:n rangaistussäännöksen mukaan.

Oikeudettoman toiminnan ei tarvitsisi olla ammattimaisesti organisoitua tai erityisen laajamittaista, jotta se täyttäisi ansiotarkoituksenaan teon motiivina olisi yleensä riittävää säännöksen soveltamiselle.

Suojatun palvelun tarjoajalle voidaan aiheuttaa huomattavaa haittaa tai vahinkoa myös sellaisilla toimilla, joihin ei liity taloudellisen hyödyn hankkimistarkoitusta. Esimerkiksi Internetissä voidaan levittää suojaus- ja purkujärjestelmiä tai päivittää niitä ilman, että tarjottavista tuotteista tai palveluista edellytetään maksun suorittamista. Tavanomaista onkin se, että suojaus- ja purkujärjestelmiä tarjotaan osissa siten, että osat voidaan myöhemmin koota kokonaisuudeksi, jolla palvelun suojaus voidaan purkaa.

Suojaus- ja purkujärjestelmien tai niiden osien oikeudeton tarjoaminen Internetissä voi aiheuttaa huomattavaa välitöntä tai välillistä haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle, vaikkei maksua tai muuta vastiketta vaadittaisikaan.

Henkilön, joka oikeudettomasti tarjoaa suojaus- ja purkujärjestelmiä Internetissä, voidaan katsoa olevan tietoinen siitä, että järjestelmät leviävät Internetissä lyhyessä ajassa

laajalle joukolle käyttäjiä. Lisäksi henkilön voidaan katsoa olevan tietoinen siitä, että tällainen toiminta on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista ja muuta vahinkoa ja haittaa palvelun tarjoajalle.

Säännöksessä haitalla tarkoitettaisiin sitä, ettei konkreettista vahinkoa edellytetä aiheutuvan. Kuitenkin rangaistavuus olisi rajoitettu ainoastaan huomattavan haitan tai vahingon aiheuttamiseen. Vähäisempi haitta tai vahinko ei riittäisi säännöksen soveltamiseen.

Suojauksen purkujärjestelmärikoksesta olisi seuraamuksena sakkoa tai enintään vuosi vankeutta.

10 §. *Syyteoikeus.* Suojauksen purkujärjestelmärikos olisi asianomistajarikos. Kuitenkin virallinen syyttäjä saisi nostaa syytteen erittäin tärkeän yleisen edun vaatiessa, vaikkei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteen esittämiseksi.

11 §. *Menettämisseuraamus.* Lain 38 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 §. Pykälässä säädettäisiin 8 a §:ssä tarkoitettun suojauksen purkujärjestelmän menettämisseuraamuksesta. Suojauksen purkujärjestelmä olisi tuomittava valtiolle menetetyksi. Muutoin, kuten rikoksella saadun hyödyn osalta, sovellettaisiin rikoslain 2 luvun 16 pykälän menettämisseuraamussäännöstä.

1.3. Telemarkkinalaki

3 §. *Soveltamisala.* Pykälän 5 momenttiin tehtäisiin lakitekniisiä muutoksia. Maininta järjestelmistä, jolla viitataan suojauksen purkujärjestelmiin, poistettaisiin.

8 §. *Teleyrityksen velvollisuudet.* Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 15 §:n mukaan huoltovarmuusrahastosta annetuista avustuksista on säädettävä lailla. Siksi telemarkkinalain 8 §:n 3 momentin ensimmäistä virkettä muutettaisiin voimassa olevaan säännökseen verrattuna siten, että mahdollisuus korvata poikkeusoloihin varautumisesta aiheutuvia kustannuksia myös huoltovarmuusrahastosta todettaisiin nimenomaisesti säännöksessä.

39 §. *Markkinavalvonta.* Pykälän 1—3 momenteista poistettaisiin suojauksen purkujärjestelmiä koskevat maininnat. Samalla pykä-

län sanamuotoa selvennettäisiin säännöksen asiasisältöä muuttamatta.

45 §. *Teletoinnasta annettujen säännösten rikkominen.* Pykälän 1 momentin 5 kohdassa oleva suojauksen purkujärjestelmiä koskeva rangaistussäännös kumottaisiin.

46 §. *Menettämisseuraamukset.* Pykälästä poistettaisiin maininta suojauksen purkujärjestelmistä.

1.4. Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annettu laki

2 §. *Soveltamisala.* Lain soveltamisala on rajoitettu eräin poikkeuksin televiestintään, joka tapahtuu yleisen televerkon välityksellä. Kuitenkin lain 4 §:ää, joka koskee televiestinnän luottamuksellisuutta, sovelletaan kaikkeen televiestintään. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös lain 5 §:ää sovellettaisiin kaikkeen televiestintään. Käyttäjän tai tilaajan oikeus suojata televiestinsä ei saisi olla rajoittunut vain siihen tilanteeseen, jossa televiestintä tapahtuu yleisen televerkon välityksin. Televiestin suojaamista koskevan oikeuden tulisi koskea myös yksityisiä televerkkoja, joita ei ole liitetty osaksi yleistä televerkkoa. Myöskään televiestinnän suojauksen purkavan järjestelmän oikeudettoman hallussapidon kiellon ei tulisi olla rajoittunut vain yleisen televerkon välityksin tapahtuvaan televiestintään.

5 §. *Televiestinnän suojaus.* Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin televiestinnän teknisen suojauksen purkavan järjestelmän hallussapito. Hallussapidon kielto koskisi järjestelmän oikeudetonta hallussapitoa muun muassa myynti- ja maahantuontitarkoituksessa sekä käyttötarkoituksessa. Momentissa tarkoitettu järjestelmä voi olla esimerkiksi laite tai tietokoneohjelma, jonka tarkoituksena on purkaa televiestinnän suojaamiseen käytetty tekninen suojaus. Telehallintokeskus voisi kuitenkin antaa luvan tällaisen järjestelmän hallussapitoon.

Kielto koskisi pykälän 1 momentissa tarkoitettua käyttäjän ja tilaajan televiestinsä suojaamiseen käyttämän teknisen suojauksen purkavan järjestelmän oikeudetonta hallussapitoa. Lisäksi olisi kiellettyä pitää oikeudettomasti hallussa järjestelmää, joka on tarkoi-

tettu purkamaan teleyrityksen käyttämän televerkon perusominaisuuksiin kuuluvan viestinnän tekninen suojaus, kuten GSM-standardin mukaisen matkaviestinverkon suojaus.

Televerkon avulla tarjottavien maksullisten sisältöpalvelujen, mukaan lukien joukko- ja kohdeviestintäpalvelut, suojauksen purkujärjestelmiin sovellettaisiin ehdotettua lakia tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta.

8 §. *Poikkeusoloihin varautuminen.* Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 15 §:n mukaan huoltovarmuusrahastosta annetuista avustuksista on säädettävä lailla. Siksi lain 8 §:n 2 momenttia muutettaisiin voimassa olevaan säännökseen verrattuna siten, että mahdollisuus korvata poikkeusoloihin varautumisesta aiheutuvia kustannuksia myös huoltovarmuusrahaston varoista todettaisiin nimenomaisesti säännöksessä.

27 §. *Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkominen.* Pykälää muutettaisiin siten, että nykyisin laissa säädettyjen sakolla rangaistavien rikkomusten joukkoon lisättäisiin 5 §:n 2 momentin rikkominen. Muutoin uusi 27 § vastaisi lain nykyistä 27 §:ää.

1.5. Telehallinnosta annettu laki

2 §. Lain 2 §:ssä luetellaan Telehallintokeskukselle kuuluvat tehtävät. Lain 2 §:n 1 a

kohdassa säädettäisiin, että Telehallintokeskuksen tehtävänä olisi huolehtia tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta annetussa laissa sille säädetyistä tehtävistä.

Ehdotetun lain mukaan Telehallintokeskus suorittaisi suojauksen purkujärjestelmiin kohdistuvaa markkinavalvontaa.

1.6. Radiolaki

7 §. *Radiosalaisuus.* Lain 7 §:n 2 momentissa säädetään suojauksen purkujärjestelmistä. Momentti ehdotetaan kumottavaksi.

2. Voimaantulo

Direktiivin ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 28 päivänä toukokuuta 2000. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lakien olisi tultava voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan televerkon avulla tarjottavien tietoyhteiskunnan palvelujen suojaamiseen niiden suojauksen purkujärjestelmien oikeudetonta käyttöä vastaan.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tietoyhteiskunnan palvelulla* televerkon avulla tarjottavaa, maksullista ja erityisellä teknisellä järjestelmällä suojattua televisiolähetystä, radiolähetystä ja vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavaa etäpalvelua sekä erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettavan suojauksen tarjoamista edellä mainittuihin palveluihin; sekä

2) *suojauksen purkujärjestelmällä* sellaista laitetta, tietokoneohjelmaa tai muuta järjestelmää taikka järjestelmän olennaista osaa, jonka tarkoituksena on poistaa televerkon avulla tarjottavan palvelun erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus.

3 §

Suojauksen purkujärjestelmää koskeva kielto

Suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistus, maahantuonti, kaupanpito, vuokraus, levittäminen, myynninedistäminen, asentaminen ja huolto on kielletty.

4 §

Rangaistussäännös

Rangaistus suojauksen purkujärjestelmärikkoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 8 a §:ssä.

Joka muutoin kuin 1 momentissa mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla tahallaan rikkoo 3 §:ssä säädettyä kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *suojauksen purkujärjestelmärikkomuksesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä suojauksen purkujärjestelmärikkomuksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

5 §

Menettämisseuraamus

Edellä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä on tuomittava valtiolle menetetyksi.

6 §

Markkinavalvonta

Telehallintokeskuksen määräämät tarkastajat valvovat suojauksen purkujärjestelmien maahantuontia, kaupanpitoa, vuokrausta ja myynninedistämistä.

Tarkastajalla, joka esittää selvityksen Telehallintokeskuksen antamasta määräyksestä, on oikeus valvontaan liittyvän tarkastuksen suorittamiseksi päästä paikkaan, jossa on suojauksen purkujärjestelmä tai jossa sellai-

sen todennäköisin syin epäillään olevan. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ellei ole erityistä syytä epäillä, että 3 §:ssä säädettyä kieltoa on rikottu.

7 §

Tutkittavaksi ottaminen

Jos todennäköisin syin epäillään, että suojauksen purkujärjestelmän maahantuontia, kaupanpitoa tai vuokrausta koskevia säännöksiä on rikottu, tarkastajalla on oikeus ottaa suojauksen purkujärjestelmä tutkittavaksi sekä kieltää tutkimuksen ajaksi sen kaupanpito ja muu edelleen luovuttaminen. Tutkimus on suoritettava viivytyksettä.

Sille, jolta suojauksen purkujärjestelmä on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus,

josta ilmenee tutkittavaksi otetun omaisuuden määrä ja tutkittavaksi ottamisen syy.

8 §

Virka-apu

Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain säännösten täytäntöönpanemiseksi.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 20 .

päivänä

2.

Laki**rikoslain 38 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 38 luvun 10 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 578/1995, sekä
lisätään 38 lukuun, sellaisena kuin se on siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, uusi 8 a ja 11 § seuraavasti:

38 luku

Tieto- ja viestintärikoksista

8 a §

Suojauksen purkujärjestelmärikos

Joka tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta annetun lain (/) 3 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti ansiotarkoituksessa tai siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tarjoajalle, valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, vuokraa, levittää tai pitää hallussaan suojauksen purkujärjestelmää, mainostaa sitä taikka asentaa tai huoltaa sitä, on tuomittava *suojauksen purkujärjestelmärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

10 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, törkeästä

viestintäsalaisuuden loukkauksesta, tietomurrosta tai suojauksen purkujärjestelmärikoksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteen pantavaksi tai ellei rikoksentekijä rikosta tehdessään ole ollut yleistä posti- tai teletoimintaa harjoittavan laitoksen palveluksessa taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

11 §

Menettämisseuraamus

Edellä 8 a §:ssä tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä on tuomittava valtiolle menetyksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki

telemarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1997 annetun telemarkkinalain (396/1997) 4 §:n 22 kohta ja 25 § sekä

muutetaan 3 §:n 6 momentti, 8 §:n 3 momentti, 39 §:n 1—3 momentti, 45 §:n 1 momentti ja 46 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 6 momentti ja 8 §:n 3 momentti laissa 566/1999, seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Telepäätelaitteiden ja eräiden muiden laitteiden maahantuonnissa, myynissä, kaupapidossa, käytössä ja myyninedistämisessä on lisäksi noudatettava, mitä 7 luvussa säädetään.

8 §

Teleyrityksen velvollisuudet

Jos 2 momentin 3 kohdasta aiheutuvat tehtävät edellyttävät toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata valtion varoista tai huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle siitä aiheutuvia kustannuksia. Telekuuntelusta ja televalvonnasta vastaava viranomainen suorittaa teleyritykselle 2 momentin 3 a kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ministeriön vahvistamat maksut, joita määrättäessä otetaan huomioon teleyritykselle toimenpiteestä aiheutuvat välittömät kustannukset sekä kohtuullinen korko siitä pääomasta, jonka teleyritys on joutunut sijoittamaan laitteisiin ja ohjelmistoihin, joilla televerkko tai telepalvelu on varustettu 4 momentin 1 kohdan nojalla annettujen määräysten mukaisesti.

39 §

Markkinavalvonta

Telehallintokeskuksen määräämät tarkastajat valvovat telepäätelaitteiden maahantuontia, kaupanpitoa ja myyninedistämistä.

Tarkastajalla, joka esittää selvityksen 1 momentissa tarkoitetusta Telehallintokeskuksen antamasta määräyksestä, on oikeus valvonnan suorittamiseksi päästä paikkaan, jossa on telepäätelaitteita tai, jossa sellaisen todennäköisin syin epäillä olevan. Tarkastusta ja valvontaa ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ellei ole erityistä syytä epäillä, että 45 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan säännöksiä on rikottu.

Jos todennäköisin syin epäillä, että telepäätelaitteen maahantuontia tai kaupanpitoa koskevia säännöksiä on rikottu, tarkastajalla on oikeus ottaa laite tutkittavaksi sekä tutkimuksen ajaksi kieltää laitteen kaupanpito ja muu edelleen luovuttaminen. Tutkimus on suoritettava viivytyksettä. Sille, jolta laite on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenee tutkittavaksi otetun omaisuuden määrä ja tutkittavaksi ottamisen syy.

45 §

Teletoiminnasta annettujen säännösten rikominen

Joka tahallaan

1) liittää telepäätelaitteen yleiseen televerkkoon vastoin 15 §:n 1 momentin 4 kohdan säännöstä,

2) rikkoo telepäätelaitteiden maahantuontia, myyntiä ja kaupanpitoa koskevia 23 §:n säännöksiä,

3) suorittaa 12 §:n 2 momentissa tarkoitettun työn ilman säännöksessä tarkoitettua valtuutusta tai

4) laiminlyö televerkon omistajalle 13 §:ssä säädettyt velvollisuudet

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *teletoiminnasta annettujen säännösten rikkomisesta* sakkoon.

46 §

Menettämisseuraamukset

Edellä 44 ja 45 §:ssä tarkoitettun rikoksen tekijälleen ja sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen sovelletaan, mitä siitä rikoslaissa säädetään. Edellä 45 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettun rikoksen kohteena käytetty telelaite on julistettava menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (565/1999) 2 §:n 3 momentti, 5 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 27 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yleisen televerkon välityksellä tapahtuvaan muusta kuin yleisestä televerkosta lähtevään tai sinne tulevaan televiestintään, jos muu kuin yleinen televerkko on liitetty yleisen televerkon osaksi tai yleisen televerkon liittymään. Tämän lain 4 ja 5 §:ää sovelletaan kuitenkin kaikkeen televiestintään.

5 §

Televiestinnän suojaus

Televiestinnän teknisen suojauksen purkan järjestelmän oikeudeton hallussapito on kielletty. Telehallintokeskus voi antaa luvan tällaisen järjestelmän hallussapitoon.

8 §

Poikkeusoloihin varautuminen

Jos 1 momentista aiheutuvat tehtävät edellyttävät sellaisia toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teleyrityksen toiminnasta ja joista aiheutuu

olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata valtion varoista tai huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle tästä aiheutuvia kustannuksia.

27 §

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkominen

Joka tahallaan

- 1) rikkoo 5 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa,
- 2) laiminlyö 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun teletoiminnan turvasta huolehtimisen,
- 3) käsittelee tunnistamistietoja 9—13 §:ssä säädetyn vastaisesti tai
- 4) käyttää televiestintää suoramarkkinointiin 21 §:n vastaisesti on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

5.

Laki**telehallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan telehallinnosta 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetun lain (518/1988) 2 §:n 1 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 568/1999, seuraavasti:

2 §

Telehallintokeskuksen tehtävänä on:

kunnan palvelujen suojasta annetussa laissa
(/) sille säädettyistä tehtävistä;

1 a) huolehtia yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999) sekä tietoyhteis-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

6.**Laki****radiolain 7 §:n 2 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tällä lailla kumotaan 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetun radiolain (517/1988) 7 §:n 2 momentti.	Tämä laki tulee voimaan kuuta 20 .
	päivänä

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Olli-Pekka Heinonen*

2.

Liite

Laki

rikoslain 38 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 38 luvun 10 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 578/1995, sekä
lisätään 38 lukuun, sellaisena kuin se on siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, uusi 8 a ja 11 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 luku

Tieto- ja viestintärikoksista

8 a §

Suojauksen purkujärjestelmärikos

Joka tietoyhteiskunnan palvelujen suoja-
annetun lain (/) 3 §:ssä säädetyn kiellon
vastaisesti ansiotarkoituksessa tai siten, että
teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa
haittaa tai vahinkoa suojatun palvelun tar-
joajalle, valmistaa, tuo maahan, pitää kau-
pan, vuokraa, levittää tai pitää hallussaan
suojauksen purkujärjestelmää, mainostaa
sitä taikka asentaa tai huoltaa sitä, on tuo-
mittava suojauksen purkujärjestelmäri-
koksesta sakkoon tai vankeuteen enintään
yhdeksi vuodeksi.

10 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, tai tietomurrosta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi tai ellei rikoksenteiki- jä rikosta tehdessään ole ollut yleistä posti- tai teletoimintaa harjoittavan laitoksen palveluksessa taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta, tietomurrosta, tai suojauksen purkujärjestelmärikoksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi tai ellei rikoksenteiki- jä rikosta tehdessään ole ollut yleistä posti- tai teletoimintaa harjoittavan laitoksen palveluksessa taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

11 §

Menettämisseuraamus

Edellä 8 a §:ssä tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä on tuomittava valtiolle menetetyksi.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

3.

Laki**telemarkkinalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1997 annetun telemarkkinalain (396/1997) 4 §:n 22 kohta ja 25 § sekä

muutetaan 3 §:n 6 momentti, 8 §:n 3 momentti, 39 §:n 1—3 momentti, 45 §:n 1 momentti ja 46 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 6 momentti ja 8 §:n 3 momentti laissa 566/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Soveltamisala

Telepäätelaitteiden ja eräiden muiden laitteiden *ja järjestelmien* maahantuonnissa, myynnissä, kaupanpidossa, hallussapidossa, käytössä ja myynninedistämässä on lisäksi noudatettava, mitä 7 luvussa säädetään.

Telepäätelaitteiden ja eräiden muiden laitteiden maahantuonnissa, myynnissä, kaupanpidossa, käytössä ja myynninedistämässä on lisäksi noudatettava, mitä 7 luvussa säädetään.

4 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

22) *suojauksen purkujärjestelmällä* laitetta, laitteen osaa tai muuta järjestelmää, jonka tarkoituksena on poistaa televerkossa välitettävän viestin erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus; sekä

(kumotaan)

8 §

Teleyrityksen velvollisuudet

Jos 2 momentin 3 kohdasta aiheutuvat tehtävät edellyttävät toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu

Jos 2 momentin 3 kohdasta aiheutuvat tehtävät edellyttävät toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu

olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata valtion varoista, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle siitä aiheutuvia kustannuksia. Telekuuntelusta ja televalvonnasta vastaava viranomais suorittaa teleyritykselle 2 momentin 3 a kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ministeriön vahvistamat maksut, joita määrättäessä otetaan huomioon teleyritykselle toimenpiteestä aiheutuvat välittömät kustannukset sekä kohtuullinen korko siitä pääomasta, jonka teleyritys on joutunut sijoittamaan laitteisiin ja ohjelmistoihin, joilla televerkko tai telepalvelu on varustettu 4 momentin 1 kohdan nojalla annettujen määräysten mukaisesti.

olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata valtion varoista tai, huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettusta huoltovarmuusrahastosta, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle siitä aiheutuvia kustannuksia. Telekuuntelusta ja televalvonnasta vastaava viranomais suorittaa teleyritykselle 2 momentin 3 a kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ministeriön vahvistamat maksut, joita määrättäessä otetaan huomioon teleyritykselle toimenpiteestä aiheutuvat välittömät kustannukset sekä kohtuullinen korko siitä pääomasta, jonka teleyritys on joutunut sijoittamaan laitteisiin ja ohjelmistoihin, joilla televerkko tai telepalvelu on varustettu 4 momentin 1 kohdan nojalla annettujen määräysten mukaisesti.

25 §

Suojauksen purkujärjestelmät

Suojauksen purkujärjestelmän oikeudeton hallussapito, käyttö, valmistus, maahan tuonti, kaupanpito ja myynninedistäminen on kielletty.

Telehallintokeskus voi antaa luvan 1 momentissa tarkoitettun järjestelmän käyttöön.

39 §

Markkinavalvonta

Telehallintokeskuksen määräämät tarkastajat valvovat telepäätelaitteiden ja suojauksen purkujärjestelmien maahan tuontia, kaupanpitoa ja myynninedistämistä.

Tarkastajalla, joka esittää selvityksen 1 momentissa tarkoitettusta Telehallintokeskuksen antamasta määräyksestä, on oikeus valvonnan suorittamiseksi päästä paikkaan, jossa on telepäätelaitteita, tai suojauksen purkujärjestelmä tai, jossa sellaisen todennäköisin syin epäillä olevan. Tarkastusta ja valvontaa ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ellei

25 §

(kumotaan)

39 §

Markkinavalvonta

Telehallintokeskuksen määräämät tarkastajat valvovat telepäätelaitteiden maahan tuontia, kaupanpitoa ja myynninedistämistä.

Tarkastajalla, joka esittää selvityksen 1 momentissa tarkoitettusta Telehallintokeskuksen antamasta määräyksestä, on oikeus valvonnan suorittamiseksi päästä paikkaan, jossa on telepäätelaitteita tai, jossa sellaisen todennäköisin syin epäillä olevan. Tarkastusta ja valvontaa ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa, ellei

riin kuuluvassa paikassa, ellei ole erityistä syytä epäillä, että 45 §:n 1 momentin 1, 2 tai 5 kohdan säännöksiä on rikottu.

Jos todennäköisin syin epäillään, että telepäätelaitteen maahantuontia tai kaupanpitoa koskevia säännöksiä tai 25 §:ää on rikottu, tarkastajalla on oikeus ottaa laite tutkittavaksi ja kieltää tai järjestelmän kaupanpito tai edelleen luovuttaminen viivytyksettä suorittavan tutkimuksen ajaksi. Sille, jolta laite tai järjestelmä on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenee tutkittavaksi otetun omaisuuden määrä ja tutkittavaksi ottamisen syy.

ole erityistä syytä epäillä, että 45 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan säännöksiä on rikottu.

Jos todennäköisin syin epäillään, että telepäätelaitteen maahantuontia tai kaupanpitoa koskevia säännöksiä on rikottu, tarkastajalla on oikeus ottaa laite tutkittavaksi sekä tutkimuksen ajaksi kieltää laitteen kaupanpito ja muu edelleen luovuttaminen. Tutkimus on suoritettava viivytyksettä. Sille, jolta laite on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenee tutkittavaksi otetun omaisuuden määrä ja tutkittavaksi ottamisen syy.

45 §

Teletoinnasta annettujen säännösten rikkominen

Joka tahallaan

1) liittää telepäätelaitteen yleiseen televerkkoon vastoin 15 §:n 1 momentin 4 kohdan säännöstä,

2) rikkoo telepäätelitteiden maahantuontia, myyntiä ja kaupanpitoa koskevia 23 §:n säännöksiä,

3) suorittaa 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua työn ilman säännöksessä tarkoitettua valtuutusta,

4) laiminlyö televerkon omistajalle 13 §:ssä säädetyt velvollisuudet tai

5) pitää hallussaan, valmistaa, käyttää, maahantuo tai pitää kaupan suojauksen purkujärjestelmää taikka edistää sen myyntiä 25 §:n vastaisesti

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, teletoinnasta annettujen säännösten rikkomisesta sakkoon.

45 §

Teletoinnasta annettujen säännösten rikkominen

Joka tahallaan

1) liittää telepäätelaitteen yleiseen televerkkoon vastoin 15 §:n 1 momentin 4 kohdan säännöstä,

2) rikkoo telepäätelitteiden maahantuontia, myyntiä ja kaupanpitoa koskevia 23 §:n säännöksiä,

3) suorittaa 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua työn ilman säännöksessä tarkoitettua valtuutusta tai

4) laiminlyö televerkon omistajalle 13 §:ssä säädetyt velvollisuudet

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, teletoinnasta annettujen säännösten rikkomisesta sakkoon.

46 §

Menettämisseuraamukset

Edellä 44 ja 45 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekijälleen ja sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen sovelletaan, mitä siitä rikoslaisissa säädetään. Edellä 45 §:n 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetun rikoksen kohteena käytetty telelaite *tai suo-
jauksen purkujärjestelmä* on julistettava menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

46 §

Menettämisseuraamukset

Edellä 44 ja 45 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekijälleen ja sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen sovelletaan, mitä siitä rikoslaisissa säädetään. Edellä 45 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen kohteena käytetty telelaite on julistettava menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki

yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (565/1999) 2 §:n 3 momentti, 5 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 27 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yleisen televerkon välityksellä tapahtuvaan muusta kuin yleisestä televerkosta lähtevään tai sinne tulevaan televiestintään, jos muu kuin yleinen televerkko on liitetty yleisen televerkon osaksi tai yleiseen televerkon liittymään. Tämän lain 4 §:ää sovelletaan kuitenkin kaikkeen televiestintään.

Tätä lakia sovelletaan yleisen televerkon välityksellä tapahtuvaan muusta kuin yleisestä televerkosta lähtevään tai sinne tulevaan televiestintään, jos muu kuin yleinen televerkko on liitetty yleisen televerkon osaksi tai yleisen televerkon liittymään. Tämän lain 4 ja 5 §:ää sovelletaan kuitenkin kaikkeen televiestintään.

5 §

Televiestinnän suojaus

Suojauksen purkujärjestelmiin sovelletaan, mitä telemarkkinalain 25, 39 ja 45 §:ssä säädetään.

Televiestinnän teknisen suojauksen purkavan järjestelmän oikeudeton hallussapito on kielletty. Telehallintokeskus voi antaa luvan tällaisen järjestelmän hallussapitoon.

8 §

Poikkeusoloihin varautuminen

Jos 1 momentista aiheutuvat tehtävät edellyttävät sellaisia toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teleyrityksen toiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata valtion varoista, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle tästä aiheutuvia kustannuksia.

Jos 1 momentista aiheutuvat tehtävät edellyttävät sellaisia toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teleyrityksen toiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata valtion varoista *tai huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta*, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle siitä aiheutuvia kustannuksia.

27 §

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkominen

Joka tahallaan

1) laiminlyö 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun teletoiminnan tietoturvasta huolehtimisen,

2) käsittelee tunnistamistietoja 9—13 §:ssä säädetyn vastaisesti tai

3) käyttää televiestintää suoramarkkinointiin 21 §:n vastaisesti

on tuomittava, jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkomisesta sakkoon.*

27 §

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkominen

Joka tahallaan

1) rikkoo 5 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa,

2) laiminlyö 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun teletoiminnan tietoturvasta huolehtimisen,

3) käsittelee tunnistamistietoja 9—13 §:ssä säädetyn vastaisesti tai

4) käyttää televiestintää suoramarkkinointiin 21 §:n vastaisesti,

on tuomittava, jollei teosta muualla *laissa* säädetä ankarampaa rangaistusta, *yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettujen säännösten rikkomisesta sakkoon.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

5.

Laki**telehallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan telehallinnosta 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetun lain (518/1988) 2 §:n 1 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 568/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Telehallintokeskuksen tehtävänä on:

1 a) huolehtia yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoininnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999) sille säädetyistä tehtävistä;

2 §

Telehallintokeskuksen tehtävänä on:

1 a) huolehtia yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoininnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999) sekä tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta annetussa laissa (/) sille säädetyistä tehtävistä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .
